

बियाणे व लागवड साहित्य उप अभियान (एसएमएसपी) या केंद्र पुरस्कृत अभियानांतर्गत सन २०१९-२० करिता "बीज प्रक्रिया केंद्र" व "बियाणे साठवणुक गोदामांची उभारणी" करण्यासाठी प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत व निधी वितरीत करण्याबाबत.

## महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण २७१९/प्र.क्र.१४२/१-ओ

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक: १३ जानेवारी, २०२०.

वाचा :- १) केंद्र शासनाने बियाणे व लागवड साहित्य उप अभियान (एसएमएसपी) अंतर्गत ग्रामपंचायत पातळीवर FPO/SHG/CIG/सहकारी संस्थामार्फत ५०० मेट्रीक टन क्षमतेचे बीज प्रक्रिया केंद्र व बियाणे साठवणुक गोदामांची उभारणी करण्याबाबत दिनांक २२ जानेवारी, २०१८ रोजीच्या पत्रान्वये दिलेल्या मार्गदर्शक सूचना.

२) केंद्र शासनाचे पत्र क्र. १५-४/२०१७, SD-VI, दि. १३.१०.२०१७.

३) कृषि आयुक्तालयाने दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०१८ रोजीच्या पत्रान्वये दिलेल्या मार्गदर्शक सूचना.

४) केंद्र शासनाचे निधी वाटपाबाबतचे पत्र क्र. No.१५-०४/२०१७-S.D.-VI, दि.२३ फेब्रुवारी, २०१८ रोजीचे पत्र.

५) केंद्र शासनाचे पत्र क्र.१५-४/२०१७-SD.VI, दि.०४ एप्रिल,२०१८.

६) कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्रमांक संकीर्ण २७१८/प्र.क्र.१११/१ओ, दि. ०३ ऑगस्ट, २०१८.

७) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्रमांक संकीर्ण२७१८/प्र.क्र.१११/१ओ, दि. २१ जानेवारी, २०१८.

८) केंद्र शासनाचे पत्र क्र.१५-४/२०१७-SD.VI, दि. १७ जुन, २०१९.

९) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्रमांक गुनिनी/२/जि.ओ.एस./ एसपीपी/३७३/२०१८, दि. ०३ सप्टेंबर २०१८.

१०) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्रमांक गुनिनी/२/बियाणे/ एसपीपी/ ५४३/२०१८, दि. १७ डिसेंबर २०१८.

११) केंद्र शासनाचे पत्र क्र.१५-४/२०१७-SD.VI, दि.१८ नोव्हेंबर,२०१९.

१२) शासनाचे पत्र क्रमांक संकीर्ण २७१८/प्र.क्र.१११/१ ओ, दि. १७ डिसेंबर, २०१९.

### प्रस्तावना :-

कृषि क्षेत्रामध्ये विविध पिकांचे उत्पादन व उत्पादकता वाढीसाठी शेतकऱ्यांना स्थानिक पातळीवर उच्च प्रतीचे गुणवत्तापूर्ण व जास्त उत्पादन देणाऱ्या जातींचे प्रमाणित /सत्यप्रत बियाणे उपलब्ध करून देण्यासाठी आवश्यक ते प्रयत्न करणे गरजेचे आहे. यासाठी गांव पातळीवर शेतकऱ्यांना विविध पिकांचे बीजोत्पादन घेण्यासाठी आवश्यक सुविधा उपलब्ध करून देण्याची नितांत आवश्यकता आहे. केंद्र शासन स्तरावरील बियाणे क्षेत्रातील सुधारणा विषयीच्या सचिव कार्यगटाच्या शिफारसीनुसार केंद्र शासनाने

दिनांक १३ ऑक्टोबर, २०१७ रोजीच्या पत्रान्वये बियाणे व लागवड साहित्य उप-अभियानांतर्गत (SMS) ग्रामपंचायत पातळीवर शेतकरी उत्पादक कंपनी (FPO) / स्वयंसहाय्यता गट (SHG) / अन्नधान्य उत्पादक संघ (CIG) / सहकारी संस्था/ राज्य शासनाची मान्यता असलेली व कृषि क्षेत्राशी संबंधीत असलेल्या उपक्रमामध्ये कार्यरत असलेल्या संस्थांमार्फत ५०० मेट्रीक टन क्षमतेचे बीज प्रक्रिया केंद्र व बियाणे साठवणुक गोदामांची उभारणी करण्याबाबत कळविलेले आहे. सदर योजना १००% केंद्र पुरस्कृत असून यामध्ये महाराष्ट्र राज्यासाठी ५० युनिटचे लक्षांक देण्यात आलेले आहेत.

सदर योजनेअंतर्गत ग्रामपंचायत स्तरावर बियाणे प्रक्रिया व साठवणुक केंद्र उभारणीसाठी रक्कम रु.६० लाख किंवा प्रत्यक्ष उभारणीस येणारा खर्च यापैकी जे कमी असेल तितके अर्थसहाय्य देय आहे. केंद्र शासनाकडून दिनांक २२ जानेवारी, २०१८ रोजीच्या पत्रान्वये सदर योजना राबविण्यासाठी प्राप्त झालेल्या मार्गदर्शक सूचना आणि कृषि आयुक्तालयाने त्यांच्या स्तरावर तयार केलेल्या मार्गदर्शक सूचना / निकष यांच्या आधारे सदर योजना राज्यात राबविण्यात येणार आहे.

कृषि, सहकारीता आणि शेतकरी कल्याण विभाग, कृषि आणि शेतकरी कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार यांनी वाचा क्रमांक ४ येथील पत्रान्वये राज्यामध्ये २० बीज प्रक्रिया केंद्र आणि बियाणे साठवणूक गोदामे उभारण्यासाठी सन २०१७-१८ करीता उपलब्ध करून दिलेली रक्कम रु.१२.०० कोटी सन २०१८-१९ मध्ये वापरण्यास संदर्भ क्रमांक ५ येथील पत्रान्वये मान्यता दिलेली आहे. त्यानुषंगाने बियाणे व लागवड साहित्य उप-अभियानांतर्गत ग्रामपंचायत पातळीवर शेतकरी उत्पादक कंपनी (FPO) / स्वयंसहाय्यता गट (SHG) / अन्नधान्य उत्पादक संघ (CIG) / सहकारी संस्था/ राज्य शासनाची मान्यता असलेली व कृषि क्षेत्राशी संबंधीत असलेल्या उपक्रमामध्ये कार्यरत असलेल्या संस्थांमार्फत ५०० मेट्रीक टन क्षमतेचे बीज प्रक्रिया केंद्र व बियाणे साठवणुक गोदामांची उभारणी करणे हा कार्यक्रम सन २०१८-१९ मध्ये राबविण्यास दिनांक ०३ ऑगस्ट, २०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आलेली आहे.

यासंदर्भात दिनांक ०३ ऑगस्ट, २०१८ रोजीच्या शासन निर्णयातील सूचनान्वये बीज प्रक्रिया केंद्र आणि बियाणे साठवणूक गोदामे उभारण्याबाबतचे प्रस्ताव शासनास सादर करण्याकरीता कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे येथे कृषि संचालक (निविष्टा व गुणनियंत्रण) यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन करण्यात आलेली आहे. सदर समितीने एकूण २९ प्रस्तावांची शिफारस शासनास केलेली होती. सदर २९ प्रस्तावांपैकी २० प्रस्तावांना वाचा क्र. ७ येथील शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येऊन त्याकरीता रु.१२.०० कोटी इतका निधी वितरीत करण्यात आलेला आहे. व सदर निधी सन २०१९-२० मध्ये खर्च करण्यास केंद्र शासनाने वाचा क्र. ८ अन्वये मान्यता दिलेली आहे.

केंद्र शासनाने वाचा क्र. ४ येथील दि. १८ नोव्हेंबर, २०१९ रोजीच्या पत्रान्वये राज्यामध्ये सन २०१९-२० मध्ये नविन २१ बीज प्रक्रिया केंद्र आणि बियाणे साठवणूक गोदामे उभारण्यासाठी रु.१२.६० कोटी इतका निधी उपलब्ध करून दिलेला आहे. त्यास अनुसरून सदर २१ बीज प्रक्रिया केंद्र आणि बियाणे साठवणूक गोदामे उभारण्यासाठी प्रशासकीय मान्यता देण्याची व सदर कार्यक्रमासाठी रु. १२.६० कोटी इतका निधी वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

## शासन निर्णय:-

बियाणे व लागवड साहित्य उप-अभियानांतर्गत (SMS) ग्रामपंचायत पातळीवर शेतकरी उत्पादक कंपनी (FPO) / स्वयंसहाय्यता गट (SHG) / अन्नधान्य उत्पादक संघ (CIG) / सहकारी संस्था/ राज्य शासनाची मान्यता असलेली व कृषि क्षेत्राशी संबंधीत असलेल्या उपक्रमामध्ये कार्यरत असलेल्या संस्थांमार्फत ५०० मेट्रीक टन क्षमतेचे २१ बीज प्रक्रिया केंद्र व बियाणे साठवणुक गोदामांची उभारणी करण्यासाठी केंद्र शासनाने सन २०१९-२० मध्ये रु.१२.६० कोटी इतका निधी (१००% केंद्र पुरस्कृत) उपलब्ध करून दिलेला आहे. त्यानुसार सदर २१ बीज प्रक्रिया केंद्र व बियाणे साठवणुक गोदामांची उभारणी करण्याकरीता प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे व सदर कार्यक्रमासाठी रु.१२.६० कोटी इतका निधी लेखाशिर्ष २४०१ ३९९५ अंतर्गत वितरीत करण्यात येत आहे.

२. सदर योजना राबविताना केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार व केंद्र शासनाच्या निधी वितरीत करण्याच्या अटी व शर्तीचे तसेच राज्य शासनाने वेळोवेळी निर्गिमत केलेल्या मार्गदर्शक सुचनांचे पालन करण्यात यावे.

३. सदर योजनेकरिता आयुक्तालय स्तरावर आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना योजनेचे नियंत्रण अधिकारी म्हणून व सहाय्यक संचालक, लेखा १ यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. त्याचप्रमाणे जिल्हा स्तरावर सदर योजनेसाठी संबंधित “जिल्हा अधिकारी कृषि अधिकारी” यांना “नियंत्रण अधिकारी” म्हणुन व संबंधित जिल्हा अधिकारी कृषि अधिकारी कार्यालयातील “लेखाअधिकारी” यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणुन घोषित करण्यात येत आहे.

४. वित्त विभाग, परिपत्रक क्रमांक अर्थस -२०१९/ प्र.क्र.४४/अर्थ ३, दिनांक १ एप्रिल, २०१९ व वित्त विभाग, परिपत्रक क्रमांक अर्थस -२०१९/ प्र.क्र.९२/अर्थ ३, दिनांक ०८जुलै, २०१९ मधील अटी व शर्तीची पुरता करण्यात यावी.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेताक २०२००११३१५०९३६३३०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

( उमेश चांदिवडे )

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
३. मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

४. मा.राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.विरोधी पक्षनेता, विधान परिषद/ विधानसभा, यांचे खाजगी सचिव महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
६. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित (महाबीज), महाबीज भवन, कृषिनगर, अकोला.
७. संचालक (नि. व गु.नि.), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
८. महालेखापाल महाराष्ट्र १/२ (लेखा परिक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/ नागपूर .
९. सर्व कृषि संचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१०. सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक.
११. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी.
१२. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
१३. उप सचिव (नि. व गु.नि.)/(२-ओ), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१४. सहाय्यक संचालक, लेखा -१, कृषि आयुक्तालय महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१५. कार्यासन १४३१, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६. वित्त विभाग (व्यय-१४) मंत्रालय, मुंबई.
१७. निवडनस्ती (कार्यासन १-ओ) कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.